

Biedrības „Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi” pozīcija Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas sadarbībā ar Sociālo un darba lietu komisiju rīkotai 14.09.2016. kopsēdei, kurā tika izskatīts jautājums par ANO noslēguma apsvērumos par Latvijas trešajā līdz piektajā ziņojumā par ANO 1989.gada 20.novembra Konvencijas par bērna tiesībām izpildi ietvertu rekomendāciju, kas attiecas uz deinstitucionalizāciju, ieviešanu

Biedrība „Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi” pilnībā atbalsta valsts noteikto sociālās rīcībpolitikas kursu pārejai no cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem aprūpes ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās uz cilvēku individuālām vajadzībām vēršiem, sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem, tai skaitā sabiedrībā balstītu pakalpojumu nodrošinājumu bērniem ar funkcionāliem traucējumiem.

Pievienojoties ANO Bērnu tiesību Konvencijai, Latvija ir atzinusi ikviena bērna tiesības uz tādu dzīves līmeni, kāds nepieciešams bērna fiziskai, intelektuālai, garīgai, tikumiskai un sociālai attīstībai.

Ņemot vērā, ka institucionālās vides negatīvā ietekme uz bērnu attīstību ir zinātniski pierādīta, kā arī pamatojoties uz LKNDz veiktajiem bērnu ar funkcionāliem traucējumiem, kuri saņem ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, dzīves kvalitātes izvērtējumu laikā konstatētajiem faktiem, uzskatam, ka ir jāveic steidzami pasākumi, lai institucionālu pakalpojumu vietā attīstītu bērnu individuālām vajadzībām atbilstošus sabiedrībā balstītus pakalpojumus un veiktu pilnīgu un neatgriezenisku pāreju no institucionālās aprūpes uz sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem.

Bērnu tiesības dzīvot sabiedrībā, ģimeniskā vidē ir vienas no pamattiesībām. Pieejamie statistikas dati liecina par to, ka arvien mazāk bērnu ar funkcionāliem traucējumiem nonāk institucionālā aprūpē, kas liecina par ģimeņu vēlmi darīt visu, lai bērniem nodrošinātu ģimenisku un attīstībai labvēlīgu vidi. Tāpēc uzskatam, ka situācijas tālākai uzlabošanai ir jānodrošina viss nepieciešamais atbalsts bērnu ar funkcionāliem traucējumiem ģimenēm, īpaši sabiedrībā balstītu pakalpojumu formā, lai mazinātu risku bērnam nonākt ārpusģimenes aprūpē. Veidot pakalpojums, primāri ir jāņem vērā bērnu ar funkcionāliem traucējumiem un viņu ģimeņu vajadzības.

Saskaņā ar ANO Noslēguma apsvērumos konstatēto, bērni ar invaliditāti joprojām saskaras ar stigmatizēšanu un aizspriedumiem. Uzskatam, ka ir jāveic steidzami pasākumi, lai veicinātu izpratni un mazinātu aizspriedumus sabiedrības, ģimeņu un amatpersonu vidū. Īpaši uzmanību nepieciešams vērst uz tādu stigmatu un aizspriedumu mazināšanu, kas popularizē uzskatu, ka bērni ar smagiem funkcionāliem traucējumiem nespēj dzīvot sabiedrībā un ka šādiem bērniem nav iespējams nodrošināt sabiedrībā balstītus pakalpojumus, lai īstenotu viņu tiesības.

Joprojām Latvijā netiek veikti pasākumi pietiekamā apjomā, lai attīstītu iekļaujošu izglītību un panāktu, ka prioritāte tiek piešķirta iekļaujošai izglītībai, nevis bērnu ievietošanai specializētās institūcijās. Uzskatam, ka ir nepieciešams izskaust mājniecību bērniem ar funkcionāliem traucējumiem, gan ģimenes vidē, gan ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās. Bērniem ar funkcionāliem traucējumiem ir jānodrošina iespēja saņemt kvalitatīvu izglītības pakalpojumu atbilstošā apjomā un izglītības pakalpojumu ir jāsaņem izglītības iestādē.

Īpaša uzmanība ir jāpievērš pēcstundu aktivitāšu nodrošināšanai bērniem ar funkcionāliem traucējumiem, lai nodrošinātu vecākiem iespējas būt aktīviem darba tirgus dalībniekiem.

Nepieciešams veikt steidzamus pasākumus no valsts puses, lai strukturētu un sistematizētu labās prakses piemēru pārņemšanu starp pašvaldībām, kas dotu ieguldījumu straujākā sabiedrībā balstītu, kvalitatīvu un uz bērnu vajadzībām centrētu pakalpojumu attīstībā, līdz ar to bērnu ar funkcionāliem traucējumiem tiesību dzīvot sabiedrībā īstenošanā.

Inga Šķestere

Valdes priekšsēdētāja